

mondial etc., insistând și asupra elementelor de geopolitică, demopolitică, controlul democratic al politicii externe, atitudinea față mediul natural, de Polul Nord, Polul Sud, spațiul cosmic etc. Partea a treia analizează caracteristicile evoluției relațiilor internaționale în epoca contemporană. În ultima parte, autorul oferă celor interesați o *bibliografie* tematică selectivă, strict necesară pentru abordarea caracteristicilor relațiilor internaționale.

În **concluzie**, seria de patru *ghiduri istorice* elaborată de universitari italieni, tradusă în limba română, este foarte utilă pentru persoana interesată de istorie, fie pentru inițiere, fie pentru cercetare. Ea trebuie completată cu un *Ghid pentru studiul preistoriei și istoriei antice*, pentru a cunoaște mai bine originile și izvoarele istorice ale marilor civilizații ale omenirii. În cele patru *ghiduri* elevul, studentul, profesorul sau cercetătorul găsește caracteristicile abordărilor occidentale ale fenomenelor și evoluțiilor istorice enumerate anterior, uneori parțial sau total diferite față de cele acceptate și vehiculate în istoriografia românească. Deosebirile nu trebuie să sperie. *Et altera pars audiatur!* Diferențele între nivelele și ritmurile de evoluție și dezvoltare ale societăților lumii determină, în planul cercetării istorice și a producțiilor istoriografice, deosebiri de concepții, sisteme, periodizări, metode, abordări etc. în procesul complex al introspecției trecutului. *Ghidurile* prezentate anterior constituie, pe de altă parte, un exemplu solid și un imbold urgent pentru istoricii români de a elabora *Ghiduri pentru studiul istoriei străvechi și vechi / medii / moderne / contemporane / relațiilor internaționale ale românilor*, în conexiune cu zonele geo-istorice, demografice, de cultură și civilizație central-europeană și chiar continental europeană, *auxiliare* atât de necesare în cercetarea istorică și în activitatea didactico-metodică din România. Aceasta și pentru că cele patru *Ghiduri* italo-centriste și occidental-centriste nu fac referiri și la spațiul geo-istoric, demografic și cultural românesc. *Index-urile Ghidurilor* sunt doar antroponimice, insuficient pentru o rapidă orientare în corpul lucrărilor. Unele nume proprii din spațiul est-slav rusesc / sovietic au fost transliterate parțial greșit în alfabetul latin.

—► Petruț Pârvescu, *Mic dicționar de istorie*, Prefață de academician Dan Berindei, referent științific prof. dr. Dan Prodan, Editura Cartex, București, 2009, 349 p.,

Două *dicționare de istorie*, pentru utilizare școlară didactică, elaborate de autori profesori de istorie din Botoșani și Suceava, completează informațional cele patru *ghiduri* metodologice prezentate anterior. Primul dintre ele, *Mic dicționar de istorie*, de Petruț Pârvescu, profesor la Școala Nr. 8 Botoșani, Editura Cartex, București, 2009, 349 p., cu o onorantă Prefață de academician Dan Berindei, referent științific prof. Dr. Dan Prodan, se adresează elevilor, studenților și profesorilor interesați de istorie, ca material didactic-informativ auxiliar, cu cei peste 3.000 de termeni explicați: antroponime, hidronime, toponime, oronime, substantive comune, instituții, arhitectură etc. etc. Este completat cu o *bibliografie* tematică selectivă accesibilă curioșilor de istorie românească și universală.

—► Gheorghe Boldișor, Anișor Vasiliu, Mircea Strungariu, *Dicționar de termeni, personalități, evenimente istorice, elemente de cronologie*, Editura Universitas XXI, Iași, 2009, 234 p.

Celălalt auxiliar, *Dicționar de termeni, personalități, evenimente istorice, elemente de cronologie*, elaborat de profesorii suceveni Gheorghe Boldișor, Anișor Vasiliu, Mircea Strungariu, Editura Universitas XXI, Iași, 2009, 234 p., cu adresabilitate către același grup-țintă amintit anterior, cuprinde un *corpus de termeni istorici* (peste 1500 de elemente de vocabular istoric, pp. 5-161), *tabele cronologice* cu evenimente din istoria universală, prezentate în paralel și corespondent cu istoria românilor, de la antropogeneză până astăzi (pp. 163-232), *bibliografie* tematică selectivă (pp. 233-234). Toate *auxiliarele* prezentate anterior se găsesc la vânzare în librăriile din Botoșani, așa că pot fi achiziționate și utilizate de persoanele interesate de istorie, vocațional și / sau profesional.

—► Gheorghe Iuțiș, Elena Cozma, Iuliana Asăvoaie, *Elemente de didactica istoriei*, Editura Graphys, Iași, 2008, 259 p.

—► Felicia Adăscăliței, Marilena Bercea, Doru Dumitrescu, Liviu Lazăr, Mihai Manea, Mirela Popescu, *Elemente de didactică a istoriei*, Editura Nomina, București, 2010, 288 p.

În ultimii trei ani au apărut două noi cărți despre *didactica istoriei*: Gheorghe Iuțiș, Elena Cozma, Iuliana Asăvoaie, *Elemente de didactica istoriei*, Editura Graphys, Iași, 2008, 259 p.; și Felicia Adăscăliței, Marilena Bercea, Doru Dumitrescu, Liviu Lazăr, Mihai Manea, Mirela Popescu, *Elemente de didactică a istoriei*, Editura Nomina, București, 2010, 288 p. Realisti și obiectivi, autorii au abordat și au prezentat doar *anumite* elemente de didactica istoriei, tratarea completă, teoretico-aplicativă a subiectului fiind (încă !) un deziderat, pentru realizarea căruia sunt necesare coordonare și colaborări naționale pre-universitare și universitare, implicarea concretă a instituțiilor oficiale educaționale, difuzarea cât mai largă a produsului

fini în rândul cadrelor didactice și a celor interesați de istorie, realizarea *feed-back*-ului. Pe de altă parte, prima contribuție, cea din 2008, reprezintă viziunea de abordare a problematicei prin prismă ieșeană, iar cea de-a doua, apărută în 2010, este reflectarea subiectului tratat în oglindă bucureșteană. Nu în cele din urmă, se observă că abordarea unei astfel de tematici nu mai poate fi, obiectiv și subiectiv apreciind, apanajul unui singur autor, oricât de înzestrat teoretic și practic-instructiv s-ar preinde, ci misiunea unui colectiv de autori, încheșat științific și practic-aplicativ pentru analiza și prezentarea, ca aspecte teoretice, studii de caz, exemple de bune practici, a multiplelor fațete ale *didacticii istoriei*.

Cartea autorilor ieșeni prezintă principalele aspecte / *elemente* teoretice și practice ale didacticii istoriei: *Principiile didacticii: Aplicarea lor în predarea-învățarea istoriei* (cap. I, pp. 1-8); *Obiective, competențe și conținuturi ale predării-învățării istoriei în școală* (cap. II, pp. 9-46); *Strategii didactice de predare-învățare* (cap. III, pp. 47-84); *Strategii de evaluare* (cap. IV, pp. 85-106); *Proiectarea didactică* (cap. V, pp. 107-248); *Mijloace de învățământ utilizate la lecția de istorie* (cap. VI, pp. 249-255); *Bibliografie* (selectivă !), pp. 256-258, cu 49 de titluri. O contribuție bine întocmită și articulată, care prezintă elementele fundamentale ale didacticii pre-universitare a istoriei. O lucrare necesară și utilă, actualizată informațional la nivelul anului 2008. Rămân însă perisabile planificările calendaristice pe unități de învățare și pe conținuturi ale învățării pentru clasele V-XII, cu 1-3 ore / săptămână, pentru că, din septembrie 2009, sunt în vigoare alte programe școlare, care modifică, în unele cerințe și aspecte, planificările calendaristice model prezentate la pp. 112-196.

Contribuția autorilor bucureșteni analizează diverse *elemente* de didactica istoriei, expuse incitant, atractiv și modern în cuprinsul și paginile cărții: *Introducere. Istoria ca disciplină de învățământ* (pp. 5-9); *Predarea istoriei înainte și după 1989* (pp. 10-17); *Cu privire la competențe în predarea istoriei* (pp. 18-27); *Multiperspectivitatea în predarea istoriei* (pp. 28-31); *Analiza surselor istorice* (pp. 37-51); *Predarea problemelor sensibile și controversate ale istoriei* (pp. 52-59); *Sugestii privind organizarea activităților de învățare la lecțiile de istorie la clasa a VII-a, pe bază de competențe* (pp. 60-102); idem, *la clasa a VIII-a* (pp. 103-142); idem, *la clasa a IX-a* (pp. 143-170); idem, *la clasa a X-a* (pp. 171-213); idem, *la clasa a XI-a* (pp. 214-232); idem, *la clasa a XII-a* (pp. 233-272); *Documente și tendințe în Europa cu privire la predarea istoriei în epoca contemporană* (pp. 273-277); *Anexe* cu acele documente (pp. 278-287); *Bibliografie* (selectivă !), p. 288, cu 36 de titluri și referințe. Consider că cele mai interesante și mai instructive *elemente* de didactica istoriei prezentate în această carte sunt cele referitoare la activitățile didactice la clasele VII-XII, pe bază de competențe generale și specifice (unde sunt cele pentru clasele V-VI ?), la documente și tendințe contemporane europene referitoare la predarea istoriei în învățământul pre-universitar. Volumul editat la București nu conține planificări calendaristice anuale și semestriale pentru clasele V-XII, care, oricum, se pot alcătui relativ ușor pe baza noilor și modernelor programe școlare pentru istorie, valabile din septembrie 2009.

Cele două contribuții cu *Elemente de didactica istoriei*, editate în 2008 și 2010, sunt *complementare* prin tematică, studii de caz, exemple de practici didactice concrete, documente școlare obligatorii pentru profesori, modele complexe de teste de evaluare a cunoștințelor elevilor, bibliografia tematică. Volumul editat la Iași este cursiv realizat și prezintă *Elementele* analizate într-un stil clasic, așezat, cuminte. Contribuția profesorilor bucureșteni este mai degrabă o culegere de articole, punctuale tematic, unite prin firul roșu exprimat în titlu. Este, de asemenea, actuală prin interpretarea prevederilor programelor școlare valabile din septembrie 2009 și prin propunerile de activități didactice pe baza competențelor generale și specifice. **În concluzie, sunt ghiduri utile atât pentru studenți și debutanți, cât și pentru profesorii cu experiență psiho-pedagogică, cu gradele didactice II, I și doctorat.**

—► Mihai Maxim, *Noi documente turcești privind Țările Române și Înalta Poartă (1526-1602)*, Editura Istros, Brăila, 2008, 341 p.

Cu trei ani în urmă, osmanistul prof. Mihai Maxim, originar din Vorniceni-Jud. Botoșani, a publicat un nou volum cu izvoare documentare otomane, referitoare la complexele relații româno-otomane în secolul XVI: *Noi documente turcești privind Țările Române și Înalta Poartă (1526-1602)*, Editura Istros, Brăila, 2008, 341 p. Volumul include 52 de documente noi din arhivele otomane din Istanbul, capitala sultanilor, despre relațiile Țării Românești, Țării Moldovei și Ardealului cu Imperiul Otoman, în ultimele trei sferturi ale secolului XVI, veac agitat care, prin tribulațiile și acumulările sale cantitative de criză, a generat, la sfârșitul său, condițiile obiective și subiective ale epopeii lui Mihai Viteazul, prin componenta independenței statale și cea a unității naționale. Astfel, din cele 52 documente, 36 sunt total inedite, iar celelalte 16 au mai fost publicate anterior de către același neobosit și consecvent cercetător al arhivelor otomane, în limba franceză, iar în 2008 și în limba română, prin urmare toate documentele au fost introduse tematic unitar în circuitul istoriografic osmanistic românesc. Toate cele 52 documente au fost desco-